

Årtal på byggnader vid Kimo Bruk

Från min barndomstid kommer jag ihåg att det var både intressant och fantasieggande att ströva omkring på brukets områden och studera alla årtal och initialer som fanns inmejslade på stenkonstruktionerna på de flesta av brukets gamla byggnadsverk. För några år sedan slog mig tanken att dessa årtal och initialer kunde vara av intresse även för andra.

En dag år 2008 beslöt jag att leta fram och fotografera alla gamla årtal som jag kände till på Kimo Bruk och publicera dem i Orvas-boken. Fotograferingen visade sig bli jobbigare än vad jag från början hade föreställt mig. Mossa och sly hade vuxit över de flesta av dem, så de t.o.m. kunde vara svåra att finna fastän deras exakta läge var bekant. Med stål-

borste, mejsel och sopborste blottades alla årtalen som sedan markerades med krita, för att synas bättre på bild.

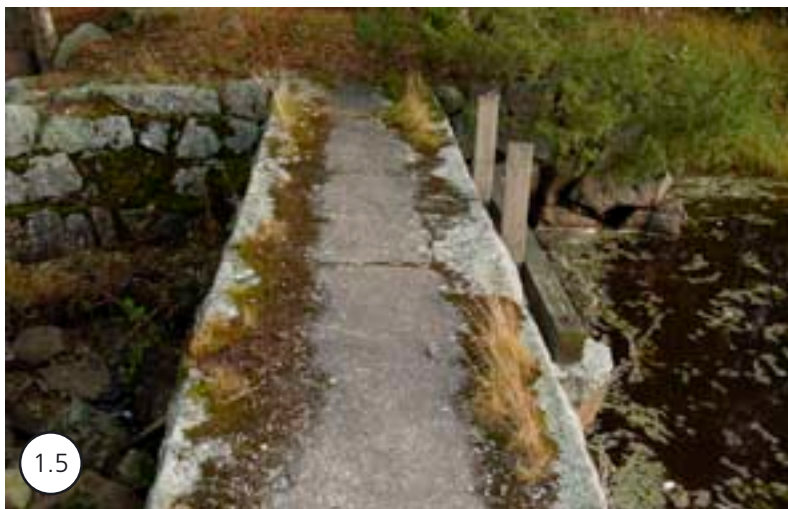
Troligen har jag lyckats fotografera alla årtal från det äldsta 1760 till det yngsta 2000

som nu visas i bilder med kortfattad information.

Hålldammen vid utloppet från Rökas träsk, Lillforsen

- 1.1: Årtalet 1760 är det år då dammen byggdes. De smidda järnbokstäverna är de dåtida bruksägarnas initialer. **J J** = John Jennings, **R F** = Robert Finlay.
- 1.2: Hålldammen vid Lillforsen
- 1.3: **FP O 1864** = Högsta lagliga uppdämning inmejslat år 1864.
- 1.4: **MCMXXVI** = 1926 året när dammens båda flodvattenutskov ombyggdes.
- 1.5: Utskovsluckorna på östra sidan.

Kyroboas kvarn vid Söderfors

2.1: Kyroboas kvarn. Stängdes år 1978. I nu-tid kvarnmuseum.

2.2: Byggdes år 1784 som hammarsmedja, ombyggdes år 1900 till kvarn.

2.3: Årtalet syns nere till vänster.

Sågen vid Muttaforsen

- 3.1: Nyhammaren. Ombyggd till såg på 1890-talet. Nedlades 1962. I nutid sågverksmuseum.
- 3.2: **BMB** = Bengt Magnus Björkman, dåtida bruksägarens initialer. **1788** = årtålet när Nyhammaren byggdes.

Stångjärnshammarruinen vid Hammarfallet

- 4.1: Hammarruinen fotograferad i oktober 2009.
- 4.2: **1791** = året när hammarsmedjan byggdes **BMB** = Bengt Magnus Björkman, dåtida bruksägarens initialer.

Bruksdammen vid Hammarfallet

- 5.1: Dammen i vinterskrud.
- 5.2: Dammkroppen byggd i kilad sten.
- 5.3: **JS** = Johannes Smeds initialer, brukets direktör vid denna tid. **1910** = Årtalet när dammen byggdes.

Knipphammardammen invid brukets verkstad

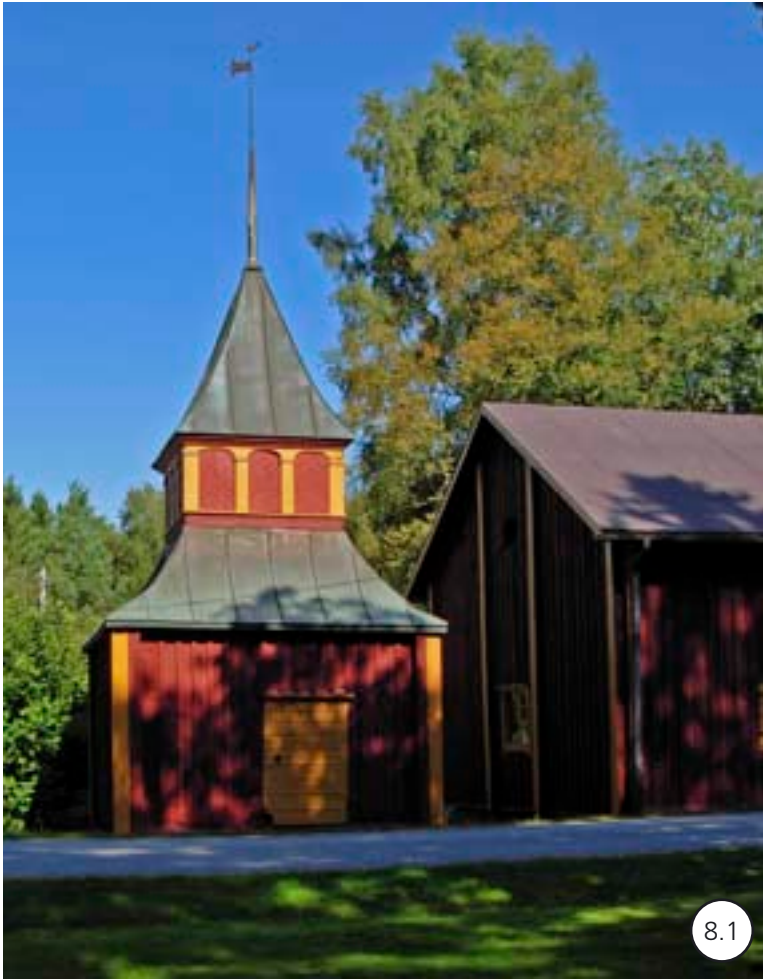
- 6.1: Dammen byggdes för verkstadens kraftbehov. Kraftverksdamm från år 1922.
- 6.2: 1912 Årtalet då dammen byggdes
- 6.3: Stödkonstruktionen i betong byggdes i mitten på 1950-talet

Hammarfallets vattenkraftverk

- 7.1: I bruk från år 1922 till 1984. Efter ombyggnad på nytt i drift från år 2008.
- 7.2: JS = Direktör Johannes Smeds initialer. 1920 = Året när kraftverksbygget påbörjades.

8.1

Klockstapeln

8.1: Byggdes år 1763.

8.2 och 3: Klockan till klockstapeln gjordes vid brukets masugn. **RF** och **JJ** är de dåtida bruksägarnas initialer, John Jennings och Robert Finlay. **OM** = Oravais Masugn **1763** = året när klockan tillverkades.

8.4 och 5: **1764** gjordes en ny klocka av G Meijer i Stockholm. Denna klocka finns ännu i dag uppe i klockstapeln.

8.6: Tornspiran med vindflöjel och tupp nymålade.

8.7: Tuppen uppe i klockstapelns spira.

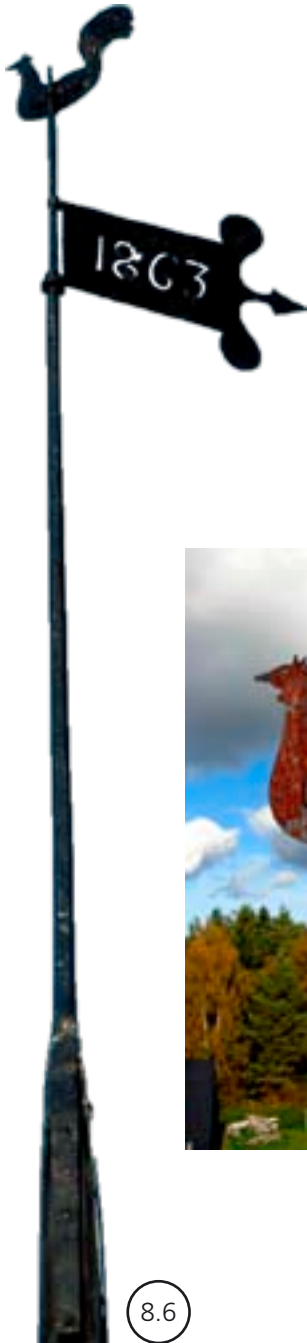
8.8: Vindflöjeln har året **1863**, klockstapeln byggdes hundra år tidigare.

8.2

8.3

Handens hus

9.1: Stugan flyttad till bruket från Kullbacken i Kimo.

9.2: Årtalet ingjutet i trappan.

9.3: Flyttades till bruket år 2000

Alla bilder är tagna åren 2008 och 2009 av Bertil Holmlund.

På bruksgården, källaren, tvätt/bagarstugan, magasinet, klensmedjan och brukets verkstad hittar man inte några årtalsmarkeringar. Alla dessa byggnader är intressanta

ur historisk synvinkel och hela bruksområdets status skulle säkert vara högre om även dessa byggnader hade beständiga årtalsmarkeringar.

BERTIL HOLMLUND